CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

SECȚIA PENTRU JUDECĂTORI

HOTĂRÂREA nr. 2225

din 3 noiembrie 2022

Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii a luat act de apariția în spațiul public a unui proiect de Ordonanță de urgență a Guvernului, prin care erau avansate inclusiv propuneri referitoare la pensiile de serviciu ale judecătorilor, vizând în concret modificarea condițiilor de pensionare, precum și schimbarea modalității de calcul al pensiilor.

În raport de potențialul semnificativ de afectare a resursei umane din cadrul instanțelor judecătorești, amplificat și de inexistența unei comunicări transparente și eficiente din partea reprezentanților puterii executive, care să înlăture temerile legate de afectarea iminentă și importantă a statutului judecătorului, Secția pentru judecători a luat poziție față de diseminarea acestui proiect, prin transmiterea unui comunicat de presă la data de 28 octombrie 2022.

Exprimându-și consternarea față de modalitatea în care chestiuni esențiale referitoare la statutul judecătorilor par a fi tratate la nivelul autorității executive, fără existența unui dialog interinstituțional absolut firesc, cu consecințe dezastruoase asupra funcționării serviciului public al justiției, care se confruntă deja cu serioase dificultăți din perspectiva insuficienței resurselor umane, Secția pentru judecători a reiterat solicitarea ca orice modificări legislative în ceea ce privește statutul judecătorilor să fie în acord cu principiul fundamental al independenței justiției, inclusiv în componenta independenței financiare a judecătorilor.

În același timp, Secția a subliniat că o eventuală intervenție normativă în acest domeniu trebuie să fie realizată cu echilibru și precauție, cu respectarea cerințelor firești de predictibilitate a legii, astfel încât să fie evitată destabilizarea sistemului judiciar în ansamblul său și afectarea

fără precedent a dreptului cetățeanului de acces la justiție.

Poziții similare au fost exprimate și de președinții Înaltei Curți de Casație și Justiție și ai curților de apel, care, la 28 octombrie 2022, au adoptat o rezoluție comună, în care s-a reamintit, printre altele, că statutul judecătorilor este unul de rang constituțional - reperele sale fiind consacrate în prevederile art. 124 alin. (3) și art. 125 din Constituția României, republicată -, fiind necesară asumarea de către toate puterile statului a principiilor stabilității și previzibilității acestui statut, cu evitarea experimentelor legislative. Modificările legislative în materie nu trebuie să conducă la crearea unei discriminări negative pentru judecătorii în funcție. Sub aspectul specific al adoptării vârstei standard de pensionare, o astfel de modificare legislativă ar trebui să nu afecteze drepturile judecătorilor aflați în funcție și să facă obiectul unei reglementări cu caracter gradual, etapizat. Oricum, o astfel de creștere graduală a vârstei de pensionare ar trebui corelată cu ritmul de îmbunătățire a condițiilor de muncă.

Necesitatea respectării independenței justiției a fost subliniată și de adunările generale ale judecătorilor organizate în același context, în care au fost reiterate preocupările legitime ale puterii judecătorești referitoare, printre altele, la prezervarea statutului magistratului, inclusiv din perspectiva securității financiare ca element esențial al independenței justiției, la politica de management al resurselor umane, astfel încât să se evite orice risc de reducere a numărului de judecători sau la îmbunătățirea progresivă a condițiilor de muncă la nivelul instanțelor judecătorești.

În pofida luărilor de poziție ale Consiliului Superior al Magistraturii și ale reprezentanților instanțelor judecătorești, efectele negative ale manierei defectuoase de comunicare semnalate anterior nu au întârziat să apară, concretizându-se într-o creștere neobișnuită a numărului judecătorilor care au solicitat eliberarea din funcție prin pensionare.

Astfel, doar în ședința din data de 3 noiembrie 2022, Secția pentru judecători a analizat solicitările de eliberare din funcție prin pensionare a nu mai puțin de 68 de judecători, cu privire la 59 dintre aceștia hotărând înaintarea către Președintele României a propunerilor de eliberare din funcție. Prin comparație, în perioada 2017 – 2021 media eliberărilor din funcție prin pensionare a fost de aproximativ 200 de pensionări pe an.

Fără îndoială că această situație reprezintă doar începutul în ceea ce privește consecințele nefaste pentru sistemul judiciar, fiind de așteptat o amplificare a acestora, în lipsa unei abordări corecte și raționale din partea factorilor decizionali din sfera autorității executive, care să readucă situația într-o zonă de echilibru și, în același timp, de respect față de independența justiției.

Din această perspectivă, trebuie avut în vedere și faptul că la acest moment se înregistrează un număr mare de judecători care îndeplinesc condițiile legale de pensionare.

Edificatoare în acest sens este situația Înaltei Curți de Casație și Justiție, la care, din numărul

actual de 101 judecători (fără a lua în calcul judecătorii pentru care Secția pentru judecători a înaintat deja Președintelui României propuneri de eliberare din funcție prin pensionare și pentru care nu au fost emise decretele de eliberare din funcție), 69 judecători îndeplinesc condițiile legale de pensionare sau le vor îndeplini până sfârșitul anului 2022.

Așadar, este lesne de constatat situația dificilă cu care s-ar confrunta instanțele în ipoteza pensionării imediate a unui număr mare de judecători și, în special, situația dramatică a instanței supreme care ar fi lipsită astfel de aproximativ 68% din numărul judecătorilor.

O astfel de perspectivă ar conduce la un veritabil blocaj în activitatea judiciară, cu consecințe care vor greva pentru mulți ani instanțele judecătorești și, astfel, vor afecta grav dreptul cetățeanului la un proces echitabil, inclusiv în componenta referitoare la accesul la justiție.

Tot acest context dificil s-a suprapus peste situația grea cu care instanțele judecătorești s-au confruntat și până în prezent. Este binecunoscut faptul că activitatea instanțelor este marcată de o serie de vulnerabilități, vizând, pe de o parte, deficitul cronic și fluctuațiile de personal, dar și dificultățile întâmpinate în ocuparea în timp util a posturilor vacante, iar, pe de altă parte, creșterea constantă a volumului de activitate, atât în ceea ce privește numărul cauzelor deduse judecății, cât mai ales din perspectiva complexității acestora.

Efectul cumulat al dificultăților cu care se confruntă deja instanțele judecătorești dobândește accente dramatice la unele dintre acestea. Astfel, cu titlu de exemplu, în urma propunerilor de eliberare din funcție transmise Președintelui României în ședința Secției pentru judecători din 3 noiembrie 2022, la Tribunalul Prahova vor rămâne vacante 31 de posturi de judecător dintr-o schemă de 54 de posturi, la Tribunalul Vâlcea vor rămâne 17 posturi vacante dintr-o schemă de 39 de posturi, iar la Judecătoria Câmpulung vor rămâne vacante 7 posturi dintr-o schemă de 10 posturi.

În condițiile destabilizării fără precedent a situației resurselor umane la nivelul instanțelor judecătorești, care afectează major dreptul de acces la justiție al cetățeanului, trebuie avută în vedere posibilitatea luării unor măsuri urgente care să atenueze gravitatea consecințelor pe care instanțele trebuie să le gestioneze.

Sub un prim aspect, este necesară consolidarea managementului instanțelor judecătorești, prin abilitarea președinților acestora să dispună măsuri care să vină în sprijinul judecătorilor, astfel încât să-și poată îndeplini în mod corespunzător rolul constituțional.

Din această perspectivă, președinții instanțelor trebuie să fie în măsură să adopte, în situații excepționale cum este și cea cu care sistemul judiciar se confruntă în prezent, măsuri care să permită judecătorilor să gestioneze eficient și în condiții de calitate un volum excesiv de activitate.

În concret, este necesară abilitarea conducerilor instanțelor de a lua măsuri în scopul prioritizării judecății în cauzele urgente și de a putea interveni în sensul stabilirii unor perioade mai lungi de realizare a procedurii de verificare și regularizare a cererii de chemare în judecată sau de fixare a primului termen de judecată în acele cauze în care există o astfel de posibilitate, un reper în acest sens putând fi reprezentat de unele măsuri dispuse de colegiile de conducere ale instanțelor în perioada stării de urgență determinată de pandemia de COVID – 19.

Pe aceste premise, Secția pentru judecători apreciază că sunt necesare demersuri pentru abilitarea președintelui de instanță de a dispune, în funcție de deficitul concret de resurse umane, măsurile adecvate privind alocarea termenelor de judecată, astfel încât judecătorul/completul de judecată să-și poată exercita atribuțiile la standarde de calitate corespunzătoare unui act de justiție în folosul cetățeanului.

Sub un alt aspect, nu poate fi ignorată realitatea obiectivă a faptului că plecarea unor judecători dintr-o instanță conduce la preluarea activității acestora de către ceilalți judecători, cu consecința supraaglomerării acestora din urmă. În aceste situații, echitatea reclamă ca volumul suplimentar de muncă să fie remunerat corespunzător.

De altfel, pentru situații similare este recunoscută *de lege lata* posibilitatea cumulului de funcții în cazul funcțiilor didactice, funcțiilor de specialitate medico-sanitară și asistență socială și funcțiilor de specialitate artistică, pentru care art. 29 din Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare, prevede că pot fi ocupate și prin cumul de funcții de personalul angajat. În virtutea art. 35 alin. (1) din Codul muncii, personalul care realizează cumulul de funcții beneficiază de salariul corespunzător pentru fiecare dintre acestea.

În aceste condiții nu există nicio rațiune pentru care judecătorii care gestionează un volum de activitate deseori împovărător, ca efect al existenței unui număr mare de posturi vacante la instanțele la care funcționează, să nu beneficieze de venitul corespunzător activității suplimentare pe care o prestează în mod sistematic.

Prin urmare, este necesară o intervenție normativă, astfel încât cheltuielile de personal aferente unei scheme incomplete să fie împărțite tuturor judecătorilor care exercită efectiv funcția la acea instanță.

În egală măsură trebuie reiterate solicitările adresate Ministerului Justiției, în vederea rezolvării cât mai grabnice a deficitului constant de resurse.

Din această perspectivă, este esențial ca, printre altele, să fie avute în vedere solicitările Consiliului Superior al Magistraturii referitoare la suplimentarea posturilor de grefieri, astfel încât

să fie asigurat un raport optim de grefieri pentru un judecător, ca premisă necesară pentru asigurarea respectării dreptului cetățeanului la un proces echitabil, în acord cu atribuțiile prevăzute în sarcina grefierilor de dispozițiile legale și regulamentare.

Totodată, ținând seama și de necesitatea degrevării judecătorilor de atribuții care nu sunt inerente actului judecății, trebuie valorificate și demersurile recente ale Consiliului Superior al Magistraturii în sensul implementării instituției asistentului judecătorului, în reperele care au rezultat din derularea de către Consiliu a proiectului *„Optimizarea managementului la nivelul sistemului judiciar. Componenta de instanțe judecătorești"* (Cod SIPOCA/MySMIS: 751/129513).

În final, Secția pentru judecători constată necesitatea reiterării solicitării ferme adresate celorlalte puteri ca orice demers normativ care afectează independența judecătorului să fie realizat cu echilibru și precauție, cu respectarea cerințelor firești de predictibilitate a legii, astfel încât să fie evitată afectarea și mai gravă a dreptului cetățeanului de acces la justiție.

În acest context, trebuie subliniat faptul că, în ultima perioadă, creșterea numărului judecătorilor care solicită eliberarea din funcție la scurt timp după îndeplinirea condițiilor legale de pensionare este generată de nesiguranța resimțită de aceștia în legătură cu stabilitatea cadrului normativ incident, în contextul temerilor alimentate constant de diverse luări de poziție din spațiul public, care au acreditat sau acreditează în continuare ideea posibilității modificării acestor reglementări.

Prin urmare, era de așteptat, cu atât mai evident, o amplificare semnificativă a acestei situații, generată de demersul intempestiv și lipsit de transparență care a fost diseminat în spațiul public, referitor la modificarea condițiilor de pensionare.

Din această perspectivă, este necesar ca mesajul ferm al Consiliului Superior al Magistraturii, în calitatea sa de garant al independenței justiției, să fie urmat de o abordare în consecință din partea puterii legislative și a celei executive, care să sublinieze faptul că sistemul de pensionare a magistraților este unul stabil. S-ar asigura, astfel, și predictibilitatea așteptată de judecători, fapt care ar fi de natură să reducă semnificativ numărul cererilor de eliberare din funcție prin pensionare.

Astfel s-ar da și deplină eficiență imperativului respectării Legii fundamentale, în interpretarea căreia, în mai multe rânduri, Curtea Constituțională a subliniat rolul securității financiare a judecătorilor, inclusiv în componenta referitoare la pensiile de serviciu, în garantarea independenței justiției.

În același timp, în perioada următoare Secția pentru judecători va avea în vedere adoptarea și a altor măsuri care ar putea fi reclamate de situația viitoare a resurselor umane din cadrul

instanțelor judecătorești, astfel încât să fie asigurate condițiile pentru ca puterea judecătorească să-și poată îndeplini menirea constituțională.

Față de cele mai sus reținute, în temeiul prevederilor art. 23 și art. 41 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin vot direct și secret, cu unanimitatea voturilor valabil exprimate,

SECȚIA PENTRU JUDECĂTORI A CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII

HOTĂRĂȘTE:

Art. 1. Abilitarea președintelui de instanță de a dispune, în funcție de deficitul concret de resurse umane, măsurile adecvate privind alocarea termenelor de judecată, astfel încât judecătorul/completul de judecată să-și poată exercita atribuțiile la standarde de calitate corespunzătoare unui act de justiție în folosul cetățeanului.

Art. 2. Cheltuielile de personal aferente unei scheme incomplete să fie împărțite tuturor judecătorilor, care exercită efectiv funcția la acea instanță.

Art. 3. Reiterarea solicitărilor adresate Ministerului Justiției, în vederea rezolvării cât mai grabnice a deficitului constant de resurse.

Art. 4. Adresează celorlalte puteri solicitarea fermă ca orice demers normativ care afectează independența judecătorului să fie realizat cu echilibru și precauție, cu respectarea cerințelor firești de predictibilitate a legii, astfel încât să fie evitată afectarea și mai gravă a dreptului cetățeanului de acces la justiție.

Dată în București, la data de 3 noiembrie 2022

Judecător Marian BUDĂ
Președintele Consiliului Superior al Magistraturii